

Filosofia moderna

Codi: 100310
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500246 Filosofia	OB	2	1

Professor/a de contacte

Nom: Alejandro Mumbrú Mora
Correu electrònic: alejandro.mumbru@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent extern a la UAB

Àlex Mumbrú Mora

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

Entenem per filosofia moderna el conjunt de filosofies produïdes en el món occidental després dels processos de la Reforma i la Contrareforma, i que no reneguen del nou mode de llei que la ciència ha descobert en la natura. Les guerres de religió deixen pas a un període de pau relativa, amb la constitució de l'estat nació i de les religions nacionals. D'altra banda, la revolució galileana fa possible de pensar una forma de llei eterna no lligada a la revelació bíblica, sinó a la matematització de la naturalesa. Queda enrere doncs la gran retòrica naturalista del Renaixement. L'obra de Descartes inaugura una nova època en la filosofia. En efecte, allà on el Renaixement centrava tot pensament en la centralitat de la figura humana, fi últim de la creació divina, Descartes introdueix un subjecte deduït de manera purament racional del propi pensament, desprovist per tant de tota subjectivitat. La filosofia, a més, es posa a parlar les llengües nacionals. Per això descrivim com a anglesa i com a francesa unes tradicions filosòfiques relativament nacionals. Sempre, però, distingint dos grans autors de la filosofia racionalista que no es poden restringir a la seva nació d'origen. Amb ells culmina el gran esforç de recuperar una metafísica que no sigui esclava de la revelació teològica i que respecti la nova forma de causalitat no aristotèlica introduïda per la ciència. Així, la unitat extraordinària de la substància en Spinoza i la multiplicitat infinita de les substàncies de Leibniz preparen el que serà la gran obra crítica de la raó en el segle següent.

Competències

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Analitzar i sintetitzar els arguments centrals dels textos fonamentals de la filosofia en les seves diverses disciplines.

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Reconèixer i interpretar temes i problemes de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Situar les idees i els arguments filosòfics més representatius d'una època en el seu rerefons històric i relacionar els autors més rellevants de cada època en qualsevol de les disciplines filosòfiques.
- Utilitzar la simbologia i els procediments de les ciències formals en l'anàlisi i la construcció d'arguments.
- Utilitzar un pensament crític i independent a partir dels temes, els debats i els problemes que planteja la filosofia tant històricament com conceptualment.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
2. Argumentar sobre diversos temes i problemes filosòfics a propòsit d'obres diferents i avaluar els resultats
3. Construir arguments filosòfics amb rigor.
4. Demostrar una posició pròpia davant d'un problema o una controvèrsia de rellevància filosòfica, o en un treball de recerca filosòfica.
5. Discriminar els trets que defineixen el lloc d'un autor en el context d'una problemàtica i reorganitzar-los en un esquema coherent.
6. Distingir i esquematitzar el contingut fonamental d'un text filosòfic.
7. Establir relacions entre ciència, filosofia, art, religió, política, etc.
8. Establir una planificació per desenvolupar un treball sobre la matèria
9. Exposar els conceptes propis de la història de la filosofia
10. Expressar, tant oralment com per escrit, els temes i els problemes bàsics de la tradició filosòfica.
11. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuals en els textos formals i científics
12. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
13. Indicar els principals temes de la història de la filosofia.
14. Indicar i discutir les principals característiques del pensament definitori d'una època, emmarcant-les en el context.
15. Llegir comprensivament textos filosòfics bàsics.
16. Llegir comprensivament textos filosòfics de la història de la filosofia.
17. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
18. Relacionar diversos ordres que es poden descobrir entre les idees filosòfiques de diferents autors i moments històrics.
19. Resoldre problemes de manera autònoma.
20. Resumir els temes i els arguments exposats en un debat filosòfic clàssic.
21. Utilitzar correctament el lèxic específic de la història de la filosofia.
22. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.

Continguts

I. Consideracions generals sobre la <<Modernitat>>

II. Descartes

III. El segle XVII i la recepció de l'obra cartesiana: <<racionalisme>> i <<empirisme>>

IV. El <<racionalisme>>: Spinoza i Leibniz

V. L'<<empirisme>>: Locke, Berkeley i Hume

VI. Llums i ombres de la Modernitat: la qüestió de l'altre.

Metodologia

Les classes s'organitzen al voltant de les explicacions del professor, amb espai per a qüestions i debats amb la participació dels estudiants.

Els estudiants treballen a partir de les exposicions i de la bibliografia recomanada.

En una atenció personalitzada, els/les estudiants poden formular dubtes, demanar esclariments o ampliacions de la bibliografia.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes a l'aula	50	2	10, 15
Tipus: Supervisades			
Treballs individuals supervisats	30	1,2	2, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21
Tipus: Autònomes			
Treball individual autònom	50	2	5, 6, 7, 8, 15, 16, 18, 19, 20, 21

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura consistirà en l'entrega d'una activitat (45%) i la realització de l'examen final (55%). El format de l'activitat s'indicarà a principi de curs.

Les/els alumnes que no hagin entregat el treball seran no avaluables i hauran de presentar-se directament a l'examen de recuperació.

No s'acceptarà qualsevol treball que no s'entregui en la data fixada. Qualsevol indicati de plagi serà penalitzat amb un 0 en l'activitat presentada.

Per poder presentar-se a l'examen de recuperació s'haurà d'haver tret un mínim de 3.5 sobre 10 punts.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'Estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés

disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen final	55% de la nota final	10	0,4	2, 3, 7, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 21
Un treball a presentar en la data que s'indiqui	45% de la nota final	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA

Fonts:

BERKELEY, G., *Tratado sobre los principios del conocimiento humano*, trad. C. Mellizo, Alianza editorial, Madrid, 1992.

--- : *Tres diálogos entre Hilas y Filonús*, trad. G. L. Sastre, Espasa Calpe, Madrid, 1996.

DESCARTES, R., *Regles per a la direcció de l'enginy*, trad. Salvi Turró, Barcelona, Edicions 62, 1998.

--- : *Discurs del mètode*, trad. Pere Lluís Font, Barcelona, Edicions 62, 1996.

---: *Meditacions metafísiques*, trad. Miquel Costa, Barcelona, Edicions 62, 2008.

--- : *Libertad y generosidad. Textos morales*, trad. i ed. Salvi Turró, ed. Proteus, 2010.

HUME, D., *Investigación sobre el entendimiento humano*, ed. bilingüe, trad. V. Sanfélix y C. Ors, Madrid, ed. Istmo, 2004.

KANT, I., *Crítica de la razón pura*, trad. P. Ribas, ed. Alfaguara, Madrid, 1978.

LEIBNIZ, G. W., *Meditaciones sobre el conocimiento, la verdad y las ideas*, trad. Miguel Candel Sanmartín (versió hipertexto en <http://www.ub.es/telemac>)

LEIBNIZ, G. W., *Discurs de metafísica; Monadologia*, trad. Josep Olesti, Barcelona, Marbot ed., 2018.

LEIBNIZ, G.W., *Nous assaigs sobre l'enteniment humà*, trad. Josep Olesti, Barcelona, ed. 62, 1997.

LOCKE, J., *Ensayo sobre el entendimiento humano*, trad. Edmundo O'Gorman, FCE, México, 1999.

SPINOZA, B., *Tratado de la reforma del entendimiento*, trad. Atilano Domínguez, Madrid, Alianza, 1988.

--- : *Ètica demostrada segons l'ordre geomètric*, trad. J. Olesti, Marbot ed., Barcelona, 2013.

Obres de caràcter general:

AA.VV., *Estudis cartesians*, Societat Catalana de Filosofia, Barcelonesa d'Edicions, Barcelona, 1996.

AYER, A. J., *Hume*, Madrid, Alianza Editorial, 1980.

BELAVAL, Y. (dir.), *Historia de la filosofía*, Siglo XXI, Madrid, 1974. Vol. 6: Racionalismo, empirismo e Ilustración.

CASSIRER, E., *El problema del conocimiento en la filosofía y en la ciencia modernas*, México, FCE, 1979 (vol. I y II).

DELEUZE, G., *Empirismo y subjetividad*, ed. Gedisa, 1981.

DUQUE, F., *Historia de la Filosofía moderna: la era de la crítica*, ed. Akal, 1998.

DUSSEL, ENRIQUE, 1492. *El encubrimiento del otro. Hacia el origen del "mito de la modernidad"*, Plural editores, La Paz, 1994.

--: *El primer debate filosófico de la Modernidad*, Clacso, 2020.

FOUCAULT, *Las palabras y las cosas. Una arqueología de las ciencias humanas*, ed. Siglo XXI, 1968.

HAZARD, P., *La crisis de la conciencia europea*, Madrid, Alianza, 1983.

--- : *El pensamiento europeo en el siglo XVIII*, Madrid, Alianza, 1985.

HEIDEGGER, M., "La era de la técnica" i "La época de la imagen del mundo" (Die Zeit des Weltbildes) en *Caminos del bosque* (Holzwege), trad. Helena Cortés y Arturo Leyte, Madrid, Alianza, 1995.

MARTÍNEZ MARZOA, F., *Historia de la filosofía*, Madrid, ed. Istmo, 1973 y 1994, (vol. II).

--- : *Cálculo y ser (Aproximación a Leibniz)*, Madrid, Visor, 1991.

MILLS, CH. W., *The Racial Contract*, Cornell University Press, 1997.

MORRIS, C.R., *Locke, Berkeley y Hume*, Oxford University Press, 1987.

TURRÓ, S., *Descartes. Del hermetismo a la nueva ciencia*, Barcelona, ed. Anthropos, 1987.

--- : *Filosofia i Modernitat. La reconstrucció del'ordre del món*, Barcelona, Edicions de la Universitat de Barcelona, 2016.

Materials en línia

- <http://www.philosophica.info/>

-<http://plato.stanford.edu>

-<http://frank.mtsu.edu/~rbombard/RB/spinoza.new.html> (Studia Spinoziana)

-www.leibniz.es

-<http://www.maths.tcd.ie/~dwilkins/Berkeley/>

-<http://www.davidhume.org>

Programari

Cap